

Sygn. akt III UK 454/18

POSTANOWIENIE

Dnia 24 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Gudowska

w sprawie z odwołania R.H.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O.

o emeryturę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 24 października 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 17 kwietnia 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. przyznaje radcy prawnej K.T. , Kancelaria Radcy Prawnego w W. od Sądu Apelacyjnego w (...) kwotę 120 zł (sto dwadzieścia) podwyższoną o stawkę podatku od towarów i usług, tytułem opłaty pomocy prawnej udzielonej z urzędu.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17 kwietnia 2018 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację R.H. od wyroku Sądu Okręgowego w O. z dnia 11 października 2017 r., oddalającego jego odwołanie od decyzji stanowiącej o odmowie ustalenia prawa do emerytury w wieku niższym od ustawowego na podstawie art. 184 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1, 2 i 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1270 ze zm.) w powiązaniu z § 4 ust. 1 oraz § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w

szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Oceniał, że ubezpieczony nie przedstawił jednoznacznych, niebudzących wątpliwości dowodów, że pracując w charakterze traktorzysty w Spółdzielni Kółek Rolniczych w S. od dnia 21 lutego 1974 r. do dnia 30 kwietnia 1976 r. oraz od dnia 15 września 1976 r. do dnia 28 lutego 1979 r., stale i w pełnym wymiarze czasu wykonywał pracę w warunkach szczególnych. Nie pracował bowiem jako kierowca ciągnika w transporcie, lecz typowe prace transportowe świadczył głównie w okresach zimowych, gdyż zasadniczą częścią jego pracy były prace polowe (orka, opryski, etc.). Niezaliczenie tego okresu równało się niewykazaniu 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

Skarga kasacyjna ubezpieczonego została oparta na podstawie naruszenia prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 184 ust. 1 w związku z art. 32 ust. 1 i 4 ustawy o emeryturach i rentach w związku z § 2 ust. 1 oraz § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. przez niezaliczenie wykonywanej przez niego pracy traktorzysty zarówno w transporcie, jak w pracach polowych do prac w warunkach szkodliwych. Skarżący zarzucił też naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 382 w związku z art. 227, art. 391 § 1 oraz z art. 233 k.p.c., przez arbitralne przyjęcie, że jako kierowca ciągnika (traktorzysty) w Spółdzielni Kółek Rolniczych wykonywał w przeważającej części pracę na polu, a nie pracę tylko i wyłącznie w transporcie.

Ubezpieczony wniósł o przyjęcie skargi do rozpoznania, twierdząc, że w sprawie występuje potrzeba wykładni przepisów prawa wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, wskazując, że w judykaturze istnieją rozbieżności co do tego, czy praca traktorzysty (kierowcy ciągnika) wykonującego w ramach danego stanowiska również prace polowe podlega zakwalifikowaniu jako praca w szczególnych warunkach. Wskazał na rozbieżne stanowiska orzecznictwa, podając, że Sąd Apelacyjny w (...) w wyroku z dnia 26 kwietnia 2017 r., III AUa (...), i Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 lutego 2017 r., III UK 66/16 (niepublikowane) przyjęły, że „nie można uznać, że praca traktorzysty jest zawsze pracą w transporcie także wówczas, gdy kierujący niczego nie transportuje, lecz wykonuje przy pomocy ciągnika rolniczego prace polowe (np. siew, orze, nawozi, spulchnia glebę itp.), natomiast Sąd Apelacyjny w (...) w wyroku z dnia 1 kwietnia 2015 r., III AUa (...)

oraz Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 października 2013 r., III UK 144/12 (niepublikowane), uznały pracę traktorzysty (kierowcy ciągnika) wykonującego równoległe prace transportowe i polowe za pracę w szczególnych warunkach. W ocenie skarżącego, charakter tych prac nie różni się, skoro obydwie polegają na kierowaniu określonym pojazdem mechanicznym, przy czym praca ciągnikiem w polu może być bardziej uciążliwa, jako wykonywana w znacznie cięższych warunkach niż praca kierowcy wykonującego transport.

Jednocześnie określił skargę kasacyjną jako oczywiście uzasadnioną ze względu na uznanie, że „wykonywanie pracy w charakterze traktorzysty, w tym wykonywanie zarówno prac polowych, jak i prac w transporcie wyłącza możliwość uznania tejże pracy za wykonywaną w warunkach szkodliwych”.

Pełnomocnik skarżącego wniósł o przyznanie kosztów zastępstwa z urzędu przez Sądem Najwyższym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Panuje zgoda co do tego, że potrzeba wykładni przepisów prawnych zachodzi wtedy, gdy treść przepisów regulujących nierozstrzygniętą w sposób zdecydowany kwestię prawną budzi poważne wątpliwości lub wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.).

Skarżący, uzasadniając przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, trafnie uwypuklił różnice stanowisk judykatury co do traktowania pracy kierowców ciągników rolniczych wykonujących tzw. prace polowe jako prace w szczególnych warunkach. Nietrafnie jednak oznaczył oś sporu, pomijając, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwaliła się wykładnia poz. 3, działu VIII wykazu A rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. wyłączająca tożsamość pracy kierowcy ciągnika w transporcie z pracą traktorzysty w rolnictwie w aspekcie

możliwości jednakowej ich kwalifikacji jako pracy w szczególnych warunkach (por. niepublikowane wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 3 grudnia 2013 r., I UK 172/13; z dnia 5 maja 2016 r., III UK 121/15; z dnia 12 października 2016 r., III UK 1/16; z dnia 15 listopada 2016 r., II UK 397/15; z dnia 16 grudnia 2016 r., II UK 512/15; z dnia 26 stycznia 2017 r., III UK 51/16; z dnia 9 lutego 2017 r., III UK 66/16; z dnia 16 lutego 2017 r., II UK 730/15; z dnia 23 lutego 2017 r., I UK 43/16; z dnia 20 kwietnia 2017 r., I UK 154/16; z dnia 17 maja 2017 r., III UK 122/16; z dnia 29 czerwca 2017 r., III UK 166/16; z dnia 29 czerwca 2017 r., III UK 169/16; z dnia 18 stycznia 2018 r., I UK 522/16; z dnia 7 marca 2018 r.)

Sąd Najwyższy zwracał tylko uwagę, że o ile kwalifikacja pracy kierowcy ciągnika jako zatrudnienie w szczególnych warunkach w transporcie opiera się na prawnym domniemaniu narażenia na działanie szkodliwych czynników, o tyle wykonywanie pracy kierowcy ciągnika pracy poza transportem, tj. na stanowisku nieobjętym wykazem prac w szczególnych warunkach, wymaga udowodnienia narażenia stałego i w pełnym wymiarze czasu pracy na działanie szkodliwych czynników przypisanych do prac wykonywanych w transporcie; wykazania, że obciążenie psychofizyczne kierowcy ciągnika związane z pracą w rolnictwie było takie samo jak obciążenie kierowcy ciągnika w transporcie (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 6 lutego 2014 r., I UK 314/13, OSNP 2015 nr 5, poz. 66 i niepublikowane; z dnia 25 marca 2014 r., I UK 337/13; z dnia 5 maja 2016 r., III UK 131/15; z dnia 23 lutego 2017 r., I UK 76/16; z dnia 25 kwietnia 2017 r., II UK 177/16; z dnia 5 maja 2016 r., III UK 132/15; z dnia 31 sierpnia 2017 r., III UK 185/16; z dnia 13 lipca 2016 r., I UK 218/15; z dnia 31 stycznia 2017 r., II UK 672/15, i z dnia 12 marca 2019 r., III UK 72/18).

Odmienne orzeczenia, na które powołał się skarżący, w sposób oczywisty wywodzą się z odmiennych ustaleń faktycznych co do warunków wykonywanych prac, a zatem nie są to orzeczenia ujawniające rozbieżność rozumianą jako przyczyna przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2015 r., III CSK 59/15, OSNC 2016 nr 2, poz. 29), a w związku z tym nieprzekonywująca jest motywacja wniosku oparta na twierdzeniu o oczywistości skargi (art. 398⁴ § 1 pkt 4 k.p.c.).

Mając to na względzie, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.) i orzekł o przyznaniu od Skarbu Państwa opłaty z tytułu pomocy prawnej świadczonej przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu (§ 16 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu, Dz.U. poz. 1714 ze zm.).

as